

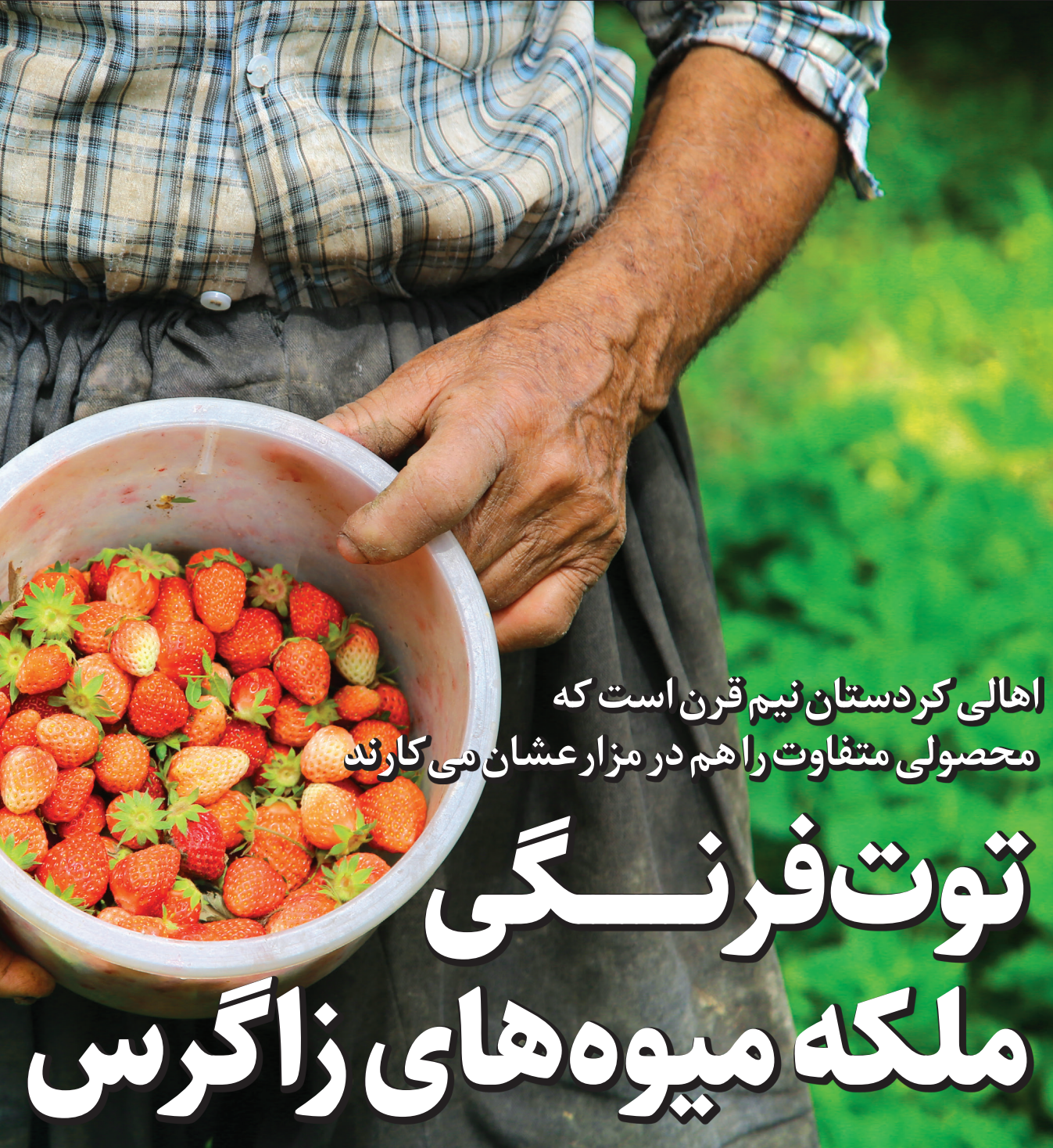

سندج / کردستان

کلثوم مؤمنی

عکس‌ها:

مصلح پیرخضرانیان

اهالی کردستان نیم قرن است که محصولی متفاوت را هم در مزار عشان می کارند

توت فرنگی ملکه میوه‌های زاگرس

حالا کردستان با تولید بیش از ۵۰ هزار تن توت فرنگی در سال، رتبه نخست کشور را به خود اختصاص داده و ۸۰ درصد از توت فرنگی کشور در کردستان تولید می شود و در تمام کشور توت فرنگی را با نام کردستان می شناسند. عمده توت فرنگی کردستان مربوط به شهرستان سندج با ۶۳ درصد سطح زیر کشت و ۵۵ درصد از کل تولید استان است و شهرستان های کامیاران، مریوان و سروآباد هم به ترتیب در جایگاه های بعدی تولید این محصول قرار دارند. آفتاب تورپور خود را پشت کوه های بلند روستا پنهان می کند و زنان روستا به خانه برمی گردند، مردها ظهر محصول را برای فروش به بازار شهر برده اند.

● توت فرنگی ها خودشان را با زاگرس تطبیق داده اند

توت فرنگی در کردستان نیم قرن قدمت دارد و به دلیل آب های روان و سطحی، هوای خنک، چشمه های فصلی فراوان و قطب بیولوژیکی با شرایط اقلیمی زاگرس سازگار شده است.

با گرم شدن هوا، مزارع سرسبز شده و گل هایی با پنج گلبرگ سفید و پنج کاسبرگ سبزرنگ سر بر می آورند. بوته های کوتاه، برگ های درشت و ساقه های باریک و خرنده اجزای بوته توت فرنگی را تشکیل می دهند. به دلیل همین ساقه های خرنده است که انگلیسی زبان ها آن را میوه خرنده می نامند. نام علمی این گیاه «وسکا» است.

پس از باروری، گلبرگ های سفیدی می ریزند و نهنگ باقیمانده به تدریج رشد کرده و میوه را تشکیل می دهد. میوه کامل با نور آفتاب، غذای زمین و آبیاری منظم به رنگ سرخ می گراید با طعمی شیرین و مطبوع.

آبیاری در این مرحله باید به صورت زمینی انجام گیرد زیرا استفاده از آبیاری بارانی، گل های آسیب پذیر توت فرنگی را از بین می برد.

بر اساس آخرین آمار موجود که توسط سازمان جهاد کشاورزی استان کردستان در سال ۱۳۸۹ تهیه شده سطح زیر کشت توت فرنگی در ایران ۳ هزار و ۸۰۰ هکتار است که در مقایسه با آمار جهانی ۱/۵ درصد سطح زیر کشت دنیا را تشکیل می دهد و در استان کردستان که قطب بزرگ تولید توت فرنگی ایران به شمار می آید ۲ هزار و ۴۴۳ هکتار باغ مشمر و ۲۷ هکتار باغ غیر مشمر توت فرنگی وجود دارد.

باغ ها از خار و خاشاک به جا مانده از زمستان پاک می شوند و علف های هرزی که مانع رشد و ثمردهی بوته های توت فرنگی هستند را از میان برمی دارند. تقویم بهار به اواسط فروردین که می رسد شیپور آماده باش برای کشاورزان نواخته می شود تا به بوته ها رسیدگی کنند. به زودی فصل برداشت توت فرنگی در اواخر اردیبهشت تا اوایل تیرماه فرا می رسد.

روستای «تورپور» یکی از قطب های تولید توت فرنگی در کردستان است. مردم این روستا همه ساله با آغاز بهار، مثل طبیعت پر جنب و جوش کردستان، روزهای کار و تلاششان آغاز می شود و پس از سه ماه زمستان سخت و برفی، با پیدا شدن آفتاب بهار، تن به گرمای جانبخش آفتاب بهاری می دهند.

زنان ژاوه رود سال هاست که در کار پرورش این میوه صاحب تجربه شده اند و حالا به جرئت می شود گفت توت فرنگی کردستان نام و آوازه خود را از دستان پرتلاش و پرمهر این زنان دارد.

این روزها که در تب و تاب چیدن ملکه میوه ها هستند، شاید اصلاً درباره اینکه نخستین بار کی و چگونه کردستان به مهد تولید توت فرنگی تبدیل شد فکر هم نمی کنند، چون مهم برایشان برداشت محصول است، کمی تعلل کنند حاصل زحمتشان به باد می رود.

● توت فرنگی چطور به کردستان رسیده است

سال ۱۳۴۵ شیخ محمد عثمان سراج الدین نقشبندی، مرشد طریقت نقشبندی از سلسله های اهل تصوف در کردستان به دلیل محبوبیت زیادی که در میان مسلمانان ترکیه داشت با آن کشور در ارتباط بود. علاقه مندی شیخ به مسائل باغی و گیاهان موجب شد در یک سفر تعدادی بوته توت فرنگی از ترکیه وارد کشور کرده و در باغ ۴۰ هکتاری خود در روستای دورود بکار د.

این اقدام شیخ محمد عثمان با استقبال بسیاری از دیگر کشاورزان و باغداران استان همراه شد و در نتیجه پس از آن توت فرنگی در کردستان رواج پیدا کرد و موجب شد درآمد عده زیادی از کشاورزان کردستانی در دو فصل بهار و پاییز از فروش توت فرنگی باشد.

اگر در یکی از روزهای بهار به سمت منطقه «ژاوه رود» در جنوب غربی سندج حرکت کنیم، «شاهنشین»؛ کوهستان وسیع و بکری است که صحنه خودنمایی آمدن بهار است. سایه سنگین سرما و زمستان، کم کم رخت بسته و چشمه های جوشان راه دامنه کوه را در پیش گرفته و دامان کوهستان را رنگین از سبزه و گل می کنند. طولی نمی کشد که شور و همه پیچیده در کوهستان خواب باغ ها را پاره می کند و همراه با اولین گل های بهاره، خانه تکانی باغ ها آغاز می شود. این آغاز فصلی است که در آن همه مفاهیم کار، کشاورزی و روستا در یک محصول معنا پیدا می کند؛ «توت فرنگی».